

Re-Accredited by NAAC with 'A' Grade

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉદના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Fax : +91 - 261 - 2227312
E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in**-:કાર્યવાહી:-**

એકેડેમિક કાઉન્સિલની સભા શનિવાર,તા.૧૨/૦૬/૨૦૨૧નાં રોજ બપોરે ૧:૦૦ કલાકે Social Distancing નું પાલન થાય તે રીતે ઓફલાઈન/ઓનલાઈન યુનિવર્સિટી કાર્યાલયના સેનેટ હોલમાં મળી હતી, જેમાં સભ્યોની હાજરી નીચે મુજબ હતી.

ક્રમ નં.	સભ્યશ્રીઓના નામ	હાજરી
(૧)	ડૉ. કિશોરકુમાર એન. ચાવડા(માનનીય કુલપતિશ્રી)	હાજર
(૨)	ડૉ. હેમાલીબેન એ. દેસાઈ	હાજર
(૩)	ડૉ. ભાવિનકુમાર રમણલાલ નાયક	હાજર
(૪)	ડૉ. જયેન્દ્રસિંહ પી. ગોહિલ	હાજર
(૫)	ડૉ. જયદીપ ચૌધરી	હાજર
(૬)	ડૉ. અજય નટવરલાલ પટેલ	ગેરહાજર
(૭)	ડૉ. વિજયકુમાર જોષી	હાજર
(૮)	ડૉ. વિપુલ આર. શાસ્ત્રી	હાજર
(૯)	ડૉ. સ્નેહલ કે. જોષી	હાજર
(૧૦)	ડૉ. દિલીપ એલ. વરસાણી	ગેરહાજર
(૧૧)	ડૉ. કલ્પેશકુમાર કે. ટંડેલ	ગેરહાજર

(૧) એકેડેમિકકાઉન્સિલની તા.૦૩/૦૬/૨૦૨૧ની સભાની કાર્યવાહીની નોંધને બહાલી આપવા બાબત.
:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, એકેડેમિકકાઉન્સિલની તા.૦૩/૦૬/૨૦૨૧ની સભાની કાર્યવાહીની નોંધને બહાલી આપવામાંઆવી હતી, ત્યારબાદ અધ્યક્ષશ્રીએ તેના પર સહી કરી હતી.

(૨) Fellowship in Pediatric Radiology (General) ના નામાભીધાન અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

- ડૉ.વિપુલ શ્રીવાસ્તવ, બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ મેડીસીનનાં ચેરમેનશ્રીએ તા.૧૦/૧૨/૨૦૨૦ ના રોજ BOS ની મીટીંગ બોલાવવા વિનંતી કરતો પત્ર મોકલાવ્યો હતો તથા પત્રમાં એજન્ડા પણ દર્શાવેલ હતો જેમાં b. Fellowship in Pediatric Radiology (General) (1 year Program-2 Posts.) એમ દર્શાવેલ હતું.
- સદર પત્રને અનુસંધાને રજૂ કરેલ તા.૧/૧૨/૨૦૨૦ નોંધ પર પણ :-
b. Fellowship in Pediatric Radiology (General) (1 year Program-2 Posts.) એમ દર્શાવેલ હતું.
- ત્યાર બાદ BOS ની મીટીંગ અંગેની નોટીસ તા.૩/૧૨/૨૦૨૦ કાઢવામાં આવી હતી તેમાં પણ

- b. Fellowship in Pediatric Radiology (General) (1 year Program-2 Posts.) એમ દર્શાવેલ હતું.
૪. મીનીટ્સ મંજૂર કરવામાં આવી તેમાં બાબત સ્વરૂપે જે દર્શાવેલ હતું તેમાં b. Fellowship in Pediatric Radiology (General) (1 year Program-2 Posts.) દર્શાવેલ હતું. પરંતુ ઠરાવ સ્વરૂપે જે દર્શાવેલ તેમાં " Fellowship in peaditric" એમ દર્શાવેલ હતું. તથા બીડાણમાં " PediatricGeneralRadiology Fellowship " એમ દર્શાવેલ હતું. BOS ના ચેરમેનશ્રીએ મંજૂર કરેલ મીનીટ્સ મેડીકલ ફેકલ્ટીના ઈ.ચા.ડીનશ્રીએ ફેકલ્ટીવતી મંજૂર કરી એકેડેમિકકાઉન્સિલમાં ભલામણ કરેલ.
૫. બોર્ડની ઉપરોક્ત મીનીટ્સમાં " Fellowship in peaditric" દર્શાવેલ તેજ એકેડેમિકકાઉન્સિલની તા.૦૮/૦૩/૨૦૨૧ ના ઠરાવ ક્રમાંક: ૭ થી મંજૂર થયું હતું. જો કે તેના બીડાણમાં " PediatricGeneralRadiology Fellowship " દર્શાવેલ હતું.
૬. એકેડેમિકકાઉન્સિલનાં ઠરાવને આધારે સિન્ડિકેટ તા.૧૨/૩/૨૦૨૧ ના ઠરાવ ક્રમાંક: ૮૬ થી પણ " Fellowship in peaditric" તરીકે મંજૂર થયેલ છે.

ઉપરોક્ત હકીકતો અવલોકને લઈ નીચે પૈકી કયું નામ આખરી ગણવું તે બાબતે BOS ના ચેરમેનશ્રીનો અભિપ્રાય મેળવવામાં આવ્યો હતો.

૧. Fellowship in Pediatric Radiology (General) (1 year Program-2 Posts.) (જે એજન્ડામાં હતું.)
૨. Fellowship in peaditric (જે ઠરાવમાં હતું.)
૩. PediatricGeneralRadiology Fellowship (જે બીડાણમાં હતું.)

BOS ના ચેરમેનશ્રીએ તા.૨૦/૦૫/૨૦૨૧ ના રોજ ઈ-મેલ થી આ મુજબ ૨. Fellowship in Pediatric Radiology (General) નામ રાખવા જણાવેલ છે.
(એકેડેમિકવિભાગ)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, સિન્ડિકેટે તેની તા. ૧૨/૦૩/૨૦૨૧ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૮૬ અન્વયે મંજૂર કરેલ અભ્યાસક્રમમાં BOS ના ચેરમેનશ્રીએ તા.૨૦/૦૫/૨૦૨૧ ના રોજ ઈ-મેલ થી મોકલેલ નીચે મુજબનું નામ સ્વીકારી તે મુજબ મંજૂર કરવા સિન્ડિકેટને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

Fellowship in Pediatric Radiology (General)

- (૩) રાજ્યની શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની સરકારી યુનિવર્સિટીઓ માટે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટેનું મેડીકલ અને ફાર્મસી સિવાયના અભ્યાસક્રમો માટે નિયત કરેલ એકેડેમિક કેલેન્ડર ગુજરાત રાજ્ય, શિક્ષણ વિભાગના ઠરાવ ક્રમાંક : ૫૨૫/૨૦૧૮/૬૧/ખ-૧ , તા.૦૪/૦૬/૨૦૨૧ ના પત્રથી મોકલેલ છે, જે અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

(એકેડેમિકવિભાગ)

(પરિશિષ્ટ : ૧)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, ગુજરાત રાજ્ય, શિક્ષણ વિભાગના ઠરાવ ક્રમાંક : ૫૨૫/૨૦૧૮/૬૧/ખ-૧ , તા.૦૪/૦૬/૨૦૨૧ ના પત્રથી મોકલેલ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટેનું મેડીકલ અને ફાર્મસી સિવાયના અભ્યાસક્રમો માટે નિયત કરેલ એકેડેમિક કેલેન્ડર સૈધાંતિકસ્વીકારી ટર્મની શરૂઆત અને અંતની તારીખો તેમજ

દિવાળી વેકેશનનો સમયગાળો યથાવત્ રાખી આંતરિક પરીક્ષાનો સમય અને માળખું તમામ ફેકલ્ટીના અધ્યક્ષશ્રીઓએ બીજી એકેડેમિક કાઉન્સિલની સભા પહેલાં એકેડેમિક વિભાગમાં જમા કરાવવું.

(નોંધ :- એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા. ૨૧/૦૬/૨૦૨૧ ના રોજ મળનાર સભા હવે પછી તા.૨૫/૦૬/૨૦૨૧ ના રોજ બપોરે ૧.૦૦ કલાકે મળશે.)

(૪) સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ આર્ટસ અને કોમર્સ (રેગ્યુલર અને એક્ષર્ટનલ) અભ્યાસક્રમમાં અને સાયન્સ (રેગ્યુલર) અભ્યાસક્રમમાં ડબલ એન્ટ્રી સિસ્ટમથી પ્રવેશ ફાળવવા અંગે સેનેટ/સિન્ડિકેટ સભ્યશ્રી, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના તા.૦૬/૦૬/૨૦૨૧ ના ઈમેઈલ થી મળેલ પત્ર પર વિચારણા કરવા બાબત.

(એકેડેમિકવિભાગ)
(પરિશિષ્ટ : ૨)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ આર્ટસ અને કોમર્સ (રેગ્યુલર અને એક્ષર્ટનલ) અભ્યાસક્રમમાં અને સાયન્સ (રેગ્યુલર) અભ્યાસક્રમમાં ડબલ એન્ટ્રી સિસ્ટમથી પ્રવેશ ફાળવવા બાબતનો સૈધાંતિક સ્વીકાર કરવામાં આવે છે અને આ અંગે ઈચ્છુક કોલેજો પાસેથી નિયત પ્રકોર્સમાં વિનામૂલ્યે અરજી મંગાવવી અને આવેલ અરજીના સંદર્ભમાં અભ્યાસ કરી આગામી એકેડેમિક કાઉન્સિલમાં મંજૂરી અર્થે રજૂ કરવું.

(૫) એકેડેમિકકાઉન્સિલની તા.૦૩-૦૬-૨૦૨૧ ઠરાવ ક્રમાંક ૨૪માં ઠરાવ્યા મુજબ "હોમસાયન્સ ફેકલ્ટીના બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝના ચેરમેન ભાનુબેન એચ. પટેલનો તા.૦૧-૦૬-૨૦૨૧ના પત્ર અન્વયે વિનયનવિદ્યાશાખાના ડીનશ્રીએ કરેલ ભલામણ સ્વીકારવી." જે બાબતે આ કાર્યાલય દ્વારા આ સાથે સામેલ પરિપત્ર પેપર સટરોને પરીપત્રીત કરવા તૈયાર કરેલ છે. પરંતુ ડીનશ્રીએ આપેલ અભિપ્રાયની સ્પષ્ટતા કરતાં સદર પરીપત્ર હાલ ન કાઢવા ડીનશ્રીએ ટેલીફોનિક જણાવેલ છે. અને પરીક્ષકોને તેમણે પેપર સેટર અંગે સુચના આપી દીધેલ છે. એવું તેમણે જણાવેલ છે. જે હાલ પુરતો સ્થગિત રાખીએ કે કેમ? સદર બાબતે વિચારણા કરવા બાબત.

(પરીક્ષાવિભાગ/એ બ્રાન્ચ)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, ઉપરોક્ત બાબતમાં ઓનલાઈન પરીક્ષાના સંદર્ભમાં પરીક્ષાનું માળખું સમયની દ્રષ્ટિએ એકસરખું રહે એ વધુ ઈચ્છનીય છે એવી જાણ આદરણીય કુલપતિશ્રી ધ્વારા એકેડેમિકકાઉન્સિલના સભ્યોને કરાઈ હતી, તે સંદર્ભે હોમસાયન્સ વિષયમાં બોર્ડના ચેરમેનને ૧ કલાકના સમયની દ્રષ્ટિએ MCQ પ્રશ્નપત્ર પરીક્ષા વિભાગને જમા કરાવવાની જાણ સંબંધિત પ્રાશ્નિકોને કરવા જણાવાયું હતું. આ સંજોગોમાં ૦૩-૦૬-૨૦૨૧ ની એકેડેમિક કાઉન્સિલની સભાનો ઠરાવ ક્રમાંક : ૨૪ સ્થગિત રાખવો.

- (૬) શાહ કે.એમ.લાં કોલેજ, વલસાડના તા.૦૩/૦૪/૨૦૨૧ના પત્ર થી શૈક્ષણિક વર્ષ:૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન સેમેસ્ટર ૪ માં કુલ ૨૬ વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરતા હોય, જે બધો અભ્યાસ પ્રેક્ટીકલ હોય જેના માટે પ્રો. ડા. નિકેતા ડી. રાવલ (એલએલ.એમ.) પી.જી.ટીયરની માન્યતા ધરાવતા હોય, કોલેજના ઈ.ચા.આચાર્ય ધ્વારા તેઓ અધ્યાપક સહાયક તરીકે તા. ૦૮-૦૭-૨૦૨૧ થી કાર્યરત છે. શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૧ થી એલએલ.એમ. ભાગ-૧ના પ્રવેશ સ્થગીત કરેલ હોય તે ધ્યાને લેતા ઈ.ચા.આચાર્યશ્રીની વિનંતી મુજબ પ્રો.ડા.નિકેતાબેન દિલીપભાઈ રાવલને પ્રોફેસર ઈન-ચાર્જ તરીકેની નિયુક્તી કરવા વિચારણા કરવા બાબત.

(અનુસ્નાતક વિભાગ)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, જ્યાં સુધી સેમેસ્ટર-૪ પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી ડા.નિકેતાબેન દિલીપભાઈ રાવલની પ્રોફેસર ઈન-ચાર્જ તરીકે નિમણૂક કરવી.

- (૭) બી.યુ.ટી તા.૨૦/૧૦/૨૦૨૦ ના ઠરાવ ક્રમાંક ૨,૩,૪,૮,૯ અને ૩૦ ના ઠરાવો અનુસાર અનુસ્નાતક અભ્યાસ જે વિષયમાં પાસ કરેલ હોય તે સીવાયના જુદા વિષય (એલાઈડ/અન્ય વિષય)માં પીએચ.ડી. પ્રવેશ મેળવવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓની અરજી બાબતે ભલામણ કરવા કમીટીની રચના કરવામાં આવી હતી. કમીટીની તા.૨૭/૧૧/૨૦૨૦ ના રોજ મળેલ મીટીંગમાં આવા વિદ્યાર્થીઓને બ્રીજ કોર્સ કરાવવા ભલામણ કરેલ છે. આવા વિદ્યાર્થીઓને બ્રીજ કોર્સ કરાવી પ્રવેશ આપવા તથા બ્રીજ કોર્સના માળખા અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

બી.યુ.ટી. તા.૨૦/૧૦/૨૦૨૦ ઠરાવ ક્રમાંક : ૨

- ❖ કાર્યસૂચિની બાબત ક્રમાંક ૨,૩,૪,૮,૯,૧૦ અને ૩૦ ની સંયુક્ત વિચારણાને અંતે ઠરાવવામાં આવે છે કે, પીએચ.ડી.સંશોધન અભ્યાસમાં જે તે પ્રવેશના વિષયમાં અરજીકર્તા ઉમેદવારોએ અન્યવિષયમાં અનુસ્નાતક અભ્યાસ (એલાઈડ/અન્ય વિષય) કરેલ હોય તેવા ઉમેદવારોની અરજી સ્વીકારવા બાબતે ભલામણ કરવા સારૂ નીચે મુજબ સમિતિની નિયુક્તી કરવામાં આવે છે. પીએચ.ડી. પ્રવેશની કાર્યવાહીના ભાગરૂપ ઓનલાઈન ફોર્મ સબમીશન કરવાની કાર્યવાહી કરવામાં આવતી હોય સમય મર્યાદામાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવાની સમિતિના સભ્યશ્રીઓને જાણ કરવી.

(૧) ડા.રાકેશ દેસાઈ (કન્વિનર)

(૨) તમામ વિદ્યાશાખાના ડીનશ્રી,

(૩) ડા. અર્પૂવભાઈ દેસાઈ

(૪) ડા. વિપુલભાઈ સોમાણી

કમીટીની સભા તા.૨૭/૧૧/૨૦૨૦ ની બ્રીજ કોર્સ અંગેની ભલામણ :

- ❖ પ્રોવિઝનલ પ્રવેશની ફાળવણી થયેથી કન્ટેન કોર્સ અને બ્રીજ કોર્સની પરીક્ષામાં પાસ થયેથી ફાળવણી કરેલ પ્રોવિઝનલ પ્રવેશ કાયમ કરવામાં આવશે.

(અનુસ્નાતક વિભાગ)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, કમિટીની ભલામણ સ્વીકારવામાં આવે છે. વધુમાં ઉમેદવાર એન્ટ્રન્સ પરીક્ષા પાસ કરે પછીથી બ્રીજ કોર્સની પરીક્ષા પાસ કર્યા બાદ પ્રોવિઝનલ પ્રવેશની કાર્યવાહી કરવામાં આવે.

- (૯) હિન્દી વિષયની અભ્યાસસમિતિની તા.૨૮/૦૧/૨૦૨૦ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩ અન્વયે નિમેલ પેટાસમિતિએ તા.૨૫/૦૨/૨૦૨૦ ની સભામાં તૈયાર કરેલ નીચે મુજબનાં અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવામાં આવ્યા હતા. જે હવે બોર્ડનાં ચેરમેનશ્રીએ તા.૦૩/૦૬/૨૦૨૧ નાં રોજ ઈ-મેલથી પત્ર ધ્વારા જણાવેલ છે કે એસ.વાય.બી.એ. સેમ.૩, અને ૪, તથા ટી.વાય.બી.એ. સેમે.-૫, અને ૬ માટેના અભ્યાસક્રમ ચેરમેનશ્રીએ અભ્યાસસમિતિવતી મંજૂર કરી શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ થી અમલમાં આવે તે રીતે મંજૂર કરવા વિનયન વિદ્યાશાખાને ભલામણ કરવામાં આવેલ છે. જે વિનયનવિદ્યાશાખાની મંજૂરીની અપેક્ષાએ વિનયનવિદ્યાશાખાવતીવિદ્યાશાખાનાં અધ્યક્ષશ્રીએ મંજૂર કરી એકેડેમિકકાઉન્સિલને ભલામણ કરેલ છે. જે અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

હિન્દી વિષયની અભ્યાસસમિતિની તા.૨૮/૦૧/૨૦૨૦ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૩ અન્વયે નિમેલ પેટાસમિતિની તા.૨૫/૦૨/૨૦૨૦ ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૧

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, એફ.વાય.બી.એ.હિન્દીભાષા-કૌશલ (સેમે.-૧ અને ૨) અને રેગ્યુલર સેમે.-૧ અને ૨. એસ.વાય.બી.એ.હિન્દીભાષા-કૌશલ (સેમે.-૩ અને ૪) અને રેગ્યુલર સેમે.-૩ અને ૪, ટી.વાય.બી.એ. હિન્દીભાષા-કૌશલ(સેમે.-૫ અને ૬) અને મુખ્ય(રેગ્યુલર) સેમે.-૫ અને ના અભ્યાસક્રમો સર્વાનુમતે તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા. તે મંજૂર કરવા વિનયનવિદ્યાશાખાને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

(એકેડેમિકવિભાગ)

(પરિશિષ્ટ : ૩)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, હિન્દી વિષયની અભ્યાસસમિતિએ અભ્યાસસમિતિવતી અને વિનયનવિદ્યાશાખાના અધ્યક્ષશ્રીએ વિનયન વિદ્યાશાખાવતી સ્વીકારેલ શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ થી અમલમાં આવનાર એસ.વાય.બી.એ. સેમ.૩, અને ૪ તથા ટી.વાય.બી.એ. સેમે.-૫, અને ૬ માટેના અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

- (૯) (માનનીય કુલપતિશ્રીનાં પગલાંની નોંધની બાબત)

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત. આર્કિટેક્ચરમાં ઈ.ચા.ડીન ફેકલ્ટી ઓફ આર્કિટેક્ચરના ક્રમાંક: આર્કિટેક્ચર/૨૦૨૦-૨૧/૦૧૧, તા.૦૨-૦૬-૨૦૨૧ નાં પત્રથી જણાવેલ છે કે આર્કિટેક્ચર એન્ડ ડિઝાઇન વિદ્યાશાખા અંતર્ગત ચાલતા સ્નાતક અભ્યાસક્રમમાં બી.આર્કિટેક્ચર (સેમેસ્ટર-૧૦) તેમજ અનુસ્નાતક અભ્યાસક્રમો M.Arch (MURP), M.Arch (Urban Design) તથા M.Arch (Landscape Architecture) ના તમામ સેમેસ્ટરની (Regular & ATKT) ની પરીક્ષાઓ કે જે Online Jury/Viva ના માધ્યમથી લેવાનો ઠરાવ થયેલ છે. તેને તા.૧૪/૦૬/૨૦૨૧ થી તા.૨૮/૦૬/૨૦૨૧ દરમિયાન તમામ કોલેજોએ Institute લેવલ પરીક્ષાઓ લઈને માર્ક્સ યુનિવર્સિટીમાં મૂલ્યાંકન ભવનમા જમા કરાવવાના રહશે.

સ્નાતક કક્ષાના સેમેસ્ટર-૮ કે જેમા Offline Training હોય તેનો Internal Component શક્ય નહી હોઈ તેનો પણ Online Jury/Viva Institute લેવલ પર પરીક્ષા લેવાની માંગણી કરેલ છે.

સ્નાતક કક્ષાના બી.આર્કિટેક્ચર સેમેસ્ટર-૧ થી ૮ ના દરેક વિદ્યાર્થીઓને રાજ્ય સરકારશ્રીની ગાઈડલાન્સ અનુસાર Merit Based Progression નો લાભ આપવા માટેની ભલામણ છે. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાનમાં લઈ Online Jury/Viva મુજબ પરીક્ષા અંગેના મા.કુલપતિશ્રીના પગલાંની નોંધ.

(પરીક્ષાવિભાગ)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, માનનીય કુલપતિશ્રીએ લીધેલ ઉપરોક્ત પગલાંની નોંધ લેવામાં આવી હતી.

- (૧૦) આર્કિટેકચર એન્ડ ડિઝાઈન વિદ્યાશાખાના કાર્યકારી અધ્યક્ષશ્રીએ તેમના તા. ૦૪/૦૬/૨૦૨૧ નો પત્રક્રમાંક : આર્કિટેકચર/૨૦૨૦-૨૧/૦૧૨ ના પત્રથી મોકલેલ આર્કિટેકચર અને ડિઝાઈન વિદ્યાશાખામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમો B.Arch. તથા M.Arch. (Urban Design) માટેનું Term Schedule A.Y. 2021-22 તથા MURP અને M.Arch (Landscape Architecture) કે જેમાં Office Training ની જોગવાઈ છે, તે અભ્યાસક્રમનું Term Schedule મોકલેલ છે, જે અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

(એકેડેમિક વિભાગ)

(પરિશિષ્ટ : ૪)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, આર્કિટેકચર અને ડિઝાઈન વિદ્યાશાખામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમો B.Arch. તથા M.Arch. (Urban Design) માટેનું Term Schedule A.Y. 2021-22 તથા MURP અને M.Arch (Landscape Architecture) અભ્યાસક્રમનું Term Schedule સ્વીકારી તે અંગે સિન્ડિકેટને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

- (૧૧) વિજ્ઞાન વિદ્યાશાખાના અધ્યક્ષશ્રીના તા. ૧૦/૦૬/૨૦૨૧ ના પત્રમાં જણાવ્યા મુજબ એકેડેમિક કાઉન્સિલના તા. ૧૮/૧૨/૨૦૨૦ ના ઠરાવ ક્રમાંક : ૬૯ મુજબ કોવિડ-૧૯ ની મહામારીને કારણે M.Sc. Sem.-I અને Sem.IIની પ્રાયોગિક પરીક્ષા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માટે જે તે પી.જી. સેન્ટરને સોંપવામાં આવી છે. હાલ ઓફલાઈન પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી ન હોય M.Sc. Sem.-I ની પ્રાયોગિક પરીક્ષા કેવી રીતે લેવી તે અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

(પરીક્ષા વિભાગ)

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, એકેડેમિક કાઉન્સિલના તા. ૧૮/૧૨/૨૦૨૦ ના ઠરાવ ક્રમાંક : ૬૯ મુજબ કોવિડ-૧૯ ની મહામારીને કારણે M.Sc. Sem.-I ની યુનિવર્સિટી પ્રાયોગિક પરીક્ષા શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માટે જે તે પી.જી. સેન્ટરને સોંપવામાં આવી છે. હાલ ઓફલાઈન પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી ન હોય M.Sc. Sem.-I ની યુનિવર્સિટી પ્રાયોગિક પરીક્ષા Online Viva voice સ્વરૂપે પ્રાયોગિક પરીક્ષામાં પૂછાતા પ્રયોગોમાંથી લઈ તેના માર્ક Online યુનિવર્સિટીને જે તે પી.જી. સેન્ટરના વડા / આચાર્યશ્રીએ જમા કરાવવાના રહેશે. આ પરીક્ષા પી.જી. સેન્ટરના વડા અને આચાર્યશ્રીની રાહબરી હેઠળ લેવાની રહેશે.

અધ્યક્ષ સ્થાનેથી રજૂ થયેલ બાબત

- (૧૨) એમ.બી.બી.એસ. ની તમામ પરીક્ષાના આયોજન અંગે વિચારણા કરવા બાબત.

- :: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, જુલાઈ માસના ત્રીજા અઠવાડિયામાં એમ.બી.બી.એસ.ની પરીક્ષાઓનું આયોજન કરવું અને તે અંગેની જરૂરી કાર્યવાહી કરવી.

(પરીક્ષા વિભાગ)

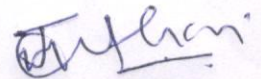
(૧૩) ઓનલાઈન પરીક્ષા સંદર્ભે મળેલ વિદ્યાર્થી સંગઠનોની અરજીઓ પર વિચારણા કરવા બાબત.
(પરીક્ષાવિભાગ)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, મોક ટેસ્ટ દરમ્યાન ઉપસ્થિત થયેલ ટેકનીકલ પરિસ્થિતિ જોતાં સમગ્ર ઓનલાઈન પરીક્ષાઓ અને મોક ટેસ્ટનો નવો કાર્યક્રમ જાહેર કરવો અને જરૂર જણાય ત્યાં વધારાની મોક ટેસ્ટનું આયોજન કરવું.

(૧૪) કાનૂન(લો) ફેકલ્ટીના કાનૂન(લો)વિષયમાં પીએચ.ડી. ના માર્ગદર્શક શિક્ષક તરીકેની માન્યતા મેળવવા દિનશા ડાબુ લો કોલેજ, નવસારીના ઈ.ચા. આચાર્ય ડા.શહેનાઝ પૌરૂષ બીલીમોરીયા ની અરજી સંદર્ભે જણાવવાનું કે, કાનૂન(લો)વિષયમાં પીએચ.ડી. ના માર્ગદર્શક શિક્ષક તરીકેની માન્યતા મેળવવા મા.કુલપતિશ્રી દ્વારા પબ્લીકેશનના મુલ્યાંકન માટે (૧) ડા.રત્ના જી. ચંદાક, અકોલા લો કોલેજ, અકોલા અને (૨) ડા. વિજેતા સિંગ, એસ. એસ. મણિયાર લો કોલેજ, જલગાંવ ના અહેવાલ / રીપોર્ટ કાર્યાલયને મળેલ છે. સદર બંને અહેવાલ / રીપોર્ટ હકારાત્મક છે જે અવલોકનમાં લઈ BUT ની તા.૯-૫-૨૦૧૨ ની સભાના ઠરાવ ક્રમાંક : ૧૧ થી બંને અહેવાલો હકારાત્મક હોય તો સીધા જ અહેવાલો AC માં રજૂ કરવા ઠરાવેલ હોય, માનનીય કુલપતિશ્રી એ BUT વતી અહેવાલોનો સ્વીકાર કરી ACને ભલામણ કરેલ હોય જે અવલોકનમાં લેતા ડા.શહેનાઝ પૌરૂષ બીલીમોરીયા ને કાનૂન(લો) ફેકલ્ટીનાં કાનૂન(લો) વિષયમાં પીએચ.ડી. ના માર્ગદર્શક શિક્ષક તરીકેની માન્યતા આપવા વિચારણા કરવા બાબત.
(અનુસ્નાતકવિભાગ)

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, ડા.શહેનાઝ પૌરૂષ બીલીમોરીયા ને કાનૂન(લો) ફેકલ્ટીનાં કાનૂન(લો) વિષયમાં પીએચ.ડી. ના માર્ગદર્શક શિક્ષક તરીકેની માન્યતા આપવા એકેડેમિક કાઉન્સિલને કરેલ ભલામણ સ્વીકારી તે અંગે સિન્ડિકેટને ભલામણ કરવામાં આવે છે.

ક્રમાંક : એ/એ.કા./કા.વા./૭૯૩૩/૨૦૨૧
તા.૧૨/૦૬/૨૦૨૧

ઈ.ચા.કુલસચિવ

પ્રતિ,
એકેડેમિક કાઉન્સિલના સર્વે સભ્યશ્રીઓ.....

રાજ્યની શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની
સરકારી યુનિવર્સિટીઓ માટે શૈક્ષણિક
વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટેનું કોમન એકેડેમિક
કેલેન્ડર નિયત કરવા બાબત.

ગુજરાત રાજ્ય

શિક્ષણ વિભાગ

ઠરાવ ક્રમાંક:-પરચ/૨૦૧૮/૬૧/ખ-૧

સચિવાલય, ગાંધીનગર

તા.૦૪/૦૬/૨૦૨૧

આમુખ:-

શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની સર્વે સરકારી યુનિવર્સિટીઓ માટે મેડીકલ અને કાર્મસી સિવાયના અભ્યાસક્રમો માટે વખતો વખત કોમન એકેડેમિક કેલેન્ડર નિયત કરવામાં આવે છે. હાલમાં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટે પણ કોમન એકેડેમિક કેલેન્ડર નિયત કરવાની બાબત સરકારશ્રીની સક્રિય વિચારણા હેઠળ હતી.

ઠરાવ:-

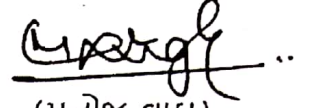
પુખ્ત વિચારણાને અંતે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટે પણ શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની સર્વે સરકારી યુનિવર્સિટીઓના મેડીકલ અને કાર્મસી સિવાયના અભ્યાસક્રમો માટે નીચે મુજબનું કોમન એકેડેમિક કેલેન્ડર આથી નિયત કરવામાં આવે છે.

ક્રમ	વિગત	સમયગાળો (તારીખ)
૧.	પ્રથમ સત્ર (UG સેમ-૩ અને ૫; ચાર વર્ષના UG પ્રોગ્રામમાં સેમ. ૭ પણ તથા PG સેમ-૩) પ્રથમ સત્ર (UG/PG સેમ-૧)	તા.૦૭-૦૬-૨૦૨૧થી ઓનલાઈન શિક્ષણકાર્ય શરૂ કરવું. હવે પછીથી જાહેર કરવામાં આવશે.
૨	દિવાળી વેકેશન	તા.૦૧-૧૧-૨૦૨૧ થી તા.૧૩-૧૧-૨૦૨૧ (Proposed)
૩	યુનિ. વિભાગ/કોલેજોનું આંતરિક મુલ્યાંકન	વિક્લી ટેસ્ટ/પ્રોજેક્ટ વર્ક/ગ્રૂપ ડિસ્કશન વગેરેથી પ્રથમ સત્રના અંત પહેલા
૪	દ્વિતીય સત્ર (UG સેમ. ૪ અને ૬ તથા PG સેમ.૪)	તા.૦૧-૧૨-૨૦૨૧ સુધીમાં શરૂ કરવું
૫	યુનિ. વિભાગ/કોલેજોનું દ્વિતીય સત્ર આંતરિક મુલ્યાંકન	વિક્લી ટેસ્ટ/પ્રોજેક્ટ વર્ક/ગ્રૂપ ડિસ્કશન વગેરેથી ફેબ્રુઆરી/માર્ચ ૨૦૨૨ સુધીમાં
૬	નવું શૈક્ષણિક સત્ર ૨૦૨૨-૨૩	તા.૧૫-૦૬-૨૦૨૨થી શરૂ કરવું

૩. વધુમાં હાલમાં દરેક યુનિવર્સિટીઓ ઓનલાઇન શિક્ષણ અને ઓનલાઇન પરીક્ષા જ લઈ શકશે. રાજ્ય સરકાર તરફથી સુચનાઓ મળ્યા બાદ જ ઓફલાઇન પરીક્ષા અને ભૌતિક વર્ગખંડ શિક્ષણ ચાલું કરવાનું રહેશે.

૪. હાલ ધોરણ-૧૨નું પરિણામ બાકી હોઈ પ્રથમ સેમેસ્ટર માટેની તારીખ હવે પછી જણાવવામાં આવશે.

ગુજરાતના રાજ્યપાલશ્રીના હુકમથી અને તેમના નામે,

(મનોજ વાઘ)

નાયબ સચિવ

શિક્ષણ વિભાગ

પ્રતિ,

- નામદાર રાજ્યપાલશ્રીના સચિવશ્રી, ગાંધીનગર.(અલાયદા પત્ર દ્વારા)
- માન.મુખ્યમંત્રીશ્રીના અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન.નાયબ મુખ્યમંત્રીશ્રી અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન.મંત્રીશ્રી (શિ.)ના અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન.રા.ક.મંત્રીશ્રી (ઉ.શિ.)ના અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- અગ્રસચિવશ્રી (શિ.)ના અંગત સચિવશ્રી, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- નિયામકશ્રી, ઉચ્ચ શિક્ષણ, ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- નિયામકશ્રી, ટેકનિકલ શિક્ષણ, કર્મચોગી ભવન, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- કુલસચિવશ્રી, સંબંધિત સર્વે યુનિવર્સિટીઓ અને સંબંધિત સર્વે સરકારી કોલેજો (મારફત ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરશ્રીની કચેરી, ડો. જીવરાજ મહેતા ભવન, ગાંધીનગર./મારફત ટેકનિકલ શિક્ષણ કમિશનરશ્રીની કચેરી, કર્મચોગી ભવન, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર)
- એડવાઇઝરશ્રી, કે.સી.જી. કચેરી, પ્રજ્ઞાપુરમ, એલ.ડી.ઇજનેરી કોલેજની બાજુમાં, નવરંગપુરા.
અમદાવાદ
- નાયબ સેક્શન અધિકારી સિલેક્ટ ફાઇલ
- શાખા સિલેક્ટ ફાઇલ.

ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરશ્રીની કચેરી,
યુનિવર્સિટી શાખા, બ્લોક નં-૧૨, બીજો માળ, ડૉ.જીવરાજ મહેતા ભવન,
ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦.

ક્રમાંક : ISC-૭/યુનિ./શૈ.એ.કે.વ.૨૦૨૧-૨૨/૨૦૨૧/૩૬૫૮-૩૬૬૪ તા.૦૫.૦૬.૨૦૨૧

નકલ રવાના જાણ તથા અમલીકરણ સારુ :-

૨/- શિક્ષણ વિભાગના ઠરાવ ક્રમાંક : પરચ/૨૦૧૮/૬૧/ખ-૧, તા.૦૪.૦૬.૨૦૨૧ના ઠરાવથી રાજ્યની શિક્ષણ વિભાગ હેઠળની સરકારી યુનિવર્સિટીઓ માટે શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટેનું કોમન એકેડેમિક કેલેન્ડર મુજબ કાર્યવાહી કરવા વિનંતી.

(બી.કે.પટેલ)
નાયબ નિયામક
ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનરની કચેરી,
ગુ.રા.,ગાંધીનગર

પ્રતિ,

- ⇒ રજીસ્ટ્રારશ્રીઓ, તમામ સરકારી યુનિવર્સિટીઓ.....
- ⇒ આચાર્યશ્રીઓ, સરકારી કોલેજો/બિન સરકારી અનુદાનિત કોલેજો/ગ્રામ વિદ્યાપીઠો/સંશોધન સંસ્થાઓ, તમામ.....
- ⇒ હુકમ ફાઈલે.

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

DR. KHARACHIA KASHYAP PRAVINSINH
Senate & Syndicate Member, VNSGU - SURAT
+ 91 98251 86361

તા.૦૬-૦૬-૨૦૨૧

પ્રતિ,
આદરણીય ઈન્ચાર્જ કુલસચિવશ્રી,
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી,
યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉધના મગદલ્લા રોડ,
સુરત-૩૯૫૦૦૭

વિષય : સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ આર્ટ્સ અને કોમર્સ (રેગ્યુલર અને એક્ષર્ટનલ) અભ્યાસક્રમમાં અને સાયન્સ(રેગ્યુલર) અભ્યાસક્રમમાં ડબલ એન્ટ્રી સિસ્ટમથી પ્રવેશ ફાળવવા અંગે...

માનનીય સાહેબશ્રી,

સવિનય જણાવવાનું કે, CBCS પધ્ધતિ ૨૦૧૧ થી સેમેસ્ટર પધ્ધતિ અમલમાં છે અને પ્રવેશ પ્રક્રિયાઓ સંજોગોવસાત ત્રણ માસથી વધુ ચાલતી હોય છે આથી વિદ્યાર્થીઓને પ્રથમ સત્રમાં મનપસંદ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મળતો નથી. આ સંજોગોમાં દરેક સેમેસ્ટરમાં ડબલ એન્ટ્રી પધ્ધતિથી પ્રવેશ ફાળવવા જોઈએ એટલે કે જુલાઈ માસ અને જાન્યુઆરી માસ આમ ૨ વખત વિદ્યાર્થીઓને બંને સેમેસ્ટરમાં પ્રવેશની તક આપવી જોઈએ. આ પ્રથા વિદેશની યુનિવર્સિટીમાં અમલમાં છે જ. આપણા દક્ષિણ ગુજરાતનું યુવાધન વિદેશોમાં જતાં અટકાવવા માટે આપણી યુનિવર્સિટીએ જુલાઈ અને જાન્યુઆરી માસમાં સ્નાતક અને અનુસ્નાતક કક્ષાએ આર્ટ્સ અને કોમર્સ (રેગ્યુલર અને એક્ષર્ટનલ) અભ્યાસક્રમમાં અને સાયન્સ(રેગ્યુલર) અભ્યાસક્રમમાં ડબલ એન્ટ્રી સિસ્ટમથી પ્રવેશ મળે તેવી વ્યવસ્થા કરવી જોઈએ.

ટૂંકમાં જુલાઈ અને જાન્યુઆરી માસમાં પ્રવેશ પધ્ધતિથી પ્રવેશ આપવાથી નેશનલ એજ્યુકેશન પોલિસિ(NEP)-૨૦૨૦ અનુસાર ગ્રોસ એનરોલમેન્ટ રેશ્યો (GER) વધારવામાં ખુબ જ મદદરૂપ થઈ શકશે અને દક્ષિણ ગુજરાતના યુવાધનની માનસિક હતાશામાંથી અભ્યાસ તરફ લઈ જવામાં ખૂબ જ મદદરૂપ બની રહેશે.

સહકારની અપેક્ષા સહ.

લિ.

આપનો વિશ્વાસુ,

K. N. Charachia

ડૉ. કશ્યપ ખરચિયા

Udhna Magdalla Road, Surat - 395007 (Gujarat) India

Email : drkharachia@yahoo.com

परिशिष्ट-1

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत

द्वितीय वर्ष बी.ए.

हिंदी भाषा-कौशल

सेमेस्टर-3

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र – 3. हिंदी भाषा-कौशल (अनिवार्य)

Foundation Course-03 (Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्य पुस्तक : 1. 'गंगा मैया' – भैरवप्रसाद गुप्त राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली
2. कम्प्यूटर एवम् व्याकरण।

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई -1. भैरवप्रसाद गुप्त : व्यक्तित्व और कृतित्व, उपन्यास विधा का परिचय, 'गंगा मैया' उपन्यास की कथावस्तु, 'गंगा मैया' उपन्यास की भाषा-शैली, 'गंगा मैया' उपन्यास में संवाद-योजना।
- इकाई - 2. 'गंगा मैया' उपन्यास के मुख्य पात्र एवं गौण पात्र, 'गंगा मैया' उपन्यास में देश काल और वातावरण, 'गंगा मैया' उपन्यास शीर्षक की सार्थकता, 'गंगा मैया' उपन्यास का उद्देश्य।
- इकाई - 3. हिंदी भाषा, कम्प्यूटर और गवर्नेस
राजभाषा हिंदी के प्रसार में कम्प्यूटर की भूमिका
ई-गवर्नेस, इंटरनेट
हिंदी भाषा शिक्षण और ई-लर्निंग
सरकारी और गैर सरकारी संस्थाएँ।
- इकाई - 4. शब्द-भेद : सामान्य परिचय, संज्ञा, सर्वनाम, लिंग, वचन का सामान्य परिचय।

अंक-विभाजन –

प्रश्न 1. इकाई 3 और 4 से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. हिंदी उपन्यास का इतिहास - डॉ.गोपाल राय
2. हिंदी उपन्यास के सौ वर्ष - डॉ.रामदरश मिश्र, (गिरनार प्रकाशन. मेहसाणा)
3. हिंदी के आँचलिक उपन्यास-डॉ.रामदरश मिश्र-विवेकी राय
4. कम्प्यूटर के डाटा प्रस्तुतिकरण और भाषा-सिद्धांत-पी.के. शर्मा
5. मीडिया: भूमंडलीकरण और समाज- संपा.संजय द्विवेदी
6. सोशल नेटवर्किंग : नए समय का संवाद- संपा.संजय द्विवेदी

7. नए जमाने की पत्रकारिता- सौरभ शुक्ल
8. हिंदी व्याकरण - डॉ.उमेशचंद्र शुक्ल
9. अच्छी हिंदी - रामचंद्र वर्मा
10. अनुवाद-विज्ञान - डॉ.भोलानाथ तिवारी
11. आधुनिक हिंदी व्याकरण और रचना - डॉ.वासुदेवनंदन प्रसाद

=====

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत

द्वितीय वर्ष बी.ए.

हिंदी सेमेस्टर-3

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र - 5. छायावादी कविता (मुख्य और गौण)

(Core Co. 05 - Elective Co. - 05) (Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्य पुस्तक : छायावादी काव्य वैभव-संपा.डॉ.बी.के.कलासवा

(शांति प्रकाशन, अहमदाबाद)

अध्ययन के निर्धारित क्षेत्र : (निम्नलिखित कवियों की कविताओं का अध्ययन) ।

इकाई – 1. छायावाद का सामान्य परिचय।

सूर्यकांत त्रिपाठी-जागो फिर एक बार, वह तोड़ती पत्थर, जुही की कली, संध्या सुंदरी।

इकाई – 2. सुमित्रानंदन पंत-प्रथम रश्मि, भारत माता, द्रुत झरो जगत के जीर्ण पत्र, बापू के प्रति।

इकाई – 3. जयशंकर प्रसाद- बीती विभावरी, हिमाद्रि तुंग श्रृंग से, भारतदेश, मेरे नाविका।

इकाई – 4. महादेवी वर्मा-मैं नीर भरी दुःख की बदली, मधुर-मधुर मेरे दीपक जल, बीन भी हूँ मैं

तुम्हारी रागिनी भी, मैं बनी मधुमास आली।

अंक-विभाजन – प्रश्न 1. पठित कविताओं से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित कविताओं से ससंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. छायावाद – डॉ. नामवर सिंह (राजकमल प्रकाशन प्रा. लि. नई दिल्ली)
2. निराला-संपा. डॉ.विश्वनाथ तिवारी (लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद)

3. निराला-डॉ.रामविलास शर्मा (राधाकृष्ण प्रकाशन, नई दिल्ली)
4. हिंदी साहित्य की प्रवृत्तियाँ – डॉ.जयकिशन प्रसाद खण्डेलवाल
5. हिंदी साहित्य का इतिहास – रामचंद्र शुक्ल
6. हिंदी साहित्य का दूसरा इतिहास – डॉ. बच्चन सिंह
7. हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास 1-2 – डॉ. गणपति चन्द्र सिंह

प्रश्नपत्र – 6. A. हिंदी उपन्यास (मुख्य और गौण)

(Core Course. 06 - Elective Course. - 06) (Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्य पुस्तक : झूलानट-मैत्रेयी पुष्पा (राजकमल प्रकाशन प्रा. लि. नई दिल्ली)

अध्ययन के निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई – 1. मैत्रेयी पुष्पा का साहित्यिक परिचय
'झूलानट' में चित्रित समस्याएँ
'झूलानट' उपन्यास के कथानक का मूल्यांकन।
- इकाई – 2. 'झूलानट' उपन्यास के मुख्य पात्रों-बालकिशन, शीलो,अम्मा का चरित्र –चित्रण।
- इकाई – 3. 'झूलानट' उपन्यास के गौण पात्र-सुमेर,कांता आदि।
'झूलानट' उपन्यास में संवाद, 'झूलानट' उपन्यास में वातावरण-योजना।
- इकाई – 4. 'झूलानट' उपन्यास की भाषा-शैली, 'झूलानट' उपन्यास का उद्देश्य,
'झूलानट': शीर्षक की सार्थकता।

अंक-विभाजन – प्रश्न 1 पठित उपन्यास से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3 . इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित उपन्यास से
संसंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ :

1. हिंदी उपन्यास का इतिहास – डॉ. गोपाल राय
2. हिंदी उपन्यास की प्रवृत्तियाँ – डॉ. शशिभूषण सिंहल (विनोद पुस्तक मंदिर, आगरा)
3. उपन्यास-स्थिति और गति (प्रथम खण्ड) – चन्द्रकांत बांडिवडेकर
4. समकालीन हिंदी साहित्य-विविध विमर्श – संपा. श्रीराम शर्मा
5. बीसवीं शताब्दी का हिंदी साहित्य – विजयमोहन सिंह (राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)
6. मैत्रेयी पुष्पा और उनका झूलानट-डॉ.उत्तम पटेल(शांति प्रकाशन,अहमदाबाद)
7. हिंदी उपन्यास एक अंतर्यात्रा – रामदरश मिश्र (राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)
8. हिंदी उपन्यास – डॉ. सुषमा धवन (राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)

अथवा

प्रश्नपत्र – 6. B. हिंदी उपन्यास (गौण)

(Core Course. 06 - Elective Course. - 06) (Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्य पुस्तक : दिग्विजय-गुरुदत्त (हिंदी साहित्य सदन, नई दिल्ली)

अध्ययन के निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई – 1. गुरुदत्त का साहित्यिक परिचय
'दिग्विजय' स्वामी शंकराचार्य के काल की पृष्ठभूमि पर आधारित उपन्यासम
'दिग्विजय' उपन्यास के कथानक का मूल्यांकन।
- इकाई – 2. 'दिग्विजय' उपन्यास के मुख्य पात्रों-स्वामी शंकराचार्य, विरोचन, रुक्मिणी,
नीलमणि का चरित्र -चित्रण।
- इकाई – 3. 'दिग्विजय' उपन्यास के गौण पात्र।
'दिग्विजय' उपन्यास के संवाद, 'दिग्विजय' उपन्यास में वातावरण-योजना।
- इकाई – 4. 'दिग्विजय' उपन्यास की भाषा-शैली, 'दिग्विजय' उपन्यास का उद्देश्य,
'दिग्विजय': शीर्षक की सार्थकता।

अंक-विभाजन - प्रश्न 1 पठित उपन्यास से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3 . इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित उपन्यास से
ससंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ :

1. हिंदी उपन्यास का इतिहास – डॉ. गोपाल राय
2. हिंदी उपन्यास की प्रवृत्तियाँ – डॉ. शशिभूषण सिंहल (विनोद पुस्तक मंदिर, आगरा)
3. उपन्यास-स्थिति और गति (प्रथम खण्ड) – चन्द्रकांत बांडिवडेकर
4. समकालीन हिंदी साहित्य-विविध विमर्श – संपा. श्रीराम शर्मा
5. बीसवीं शताब्दी का हिंदी साहित्य – विजयमोहन सिंह (राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)
6. हिंदी के चर्चित उपन्यासकार-भगवतीशरण मिश्र(राजपाल एण्ड सन्ज़,दिल्ली)
8. हिंदी उपन्यास एक अंतर्यात्रा – रामदरश मिश्र (राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)
9. गुरुदत्त की सांस्कृतिक मान्यताएँ -डॉ.मधु वसावा (अमर प्रकाशन, मथुरा)
10. उपन्यासकार गुरुदत्त: एक अनुशीलन-डॉ.अशोक शाह (जवाहर प्रकाशन, मथुरा)

प्रश्नपत्र – 7. हिंदी साहित्य का इतिहास (मुख्य)

Core Course-07 (Total Marks – 50; Credits 03)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र –

- इकाई – 1. साहित्य के इतिहास का काल-विभाजन और नामकरण।
आदिकाल की प्रमुख प्रवृत्तियाँ। आदिकालीन परिस्थितियाँ।
- इकाई – 2. भक्तिकाल की मुख्य प्रवृत्तियाँ। भक्तिकाल की मुख्य - धाराएँ।
पद्मावत, रामचरित मानस तथा सूरसागर का परिचय।
- इकाई – 3. रीति काल : शब्द, नामकरण, रीति बद्ध, रीति मुक्त, रीति सिद्ध- धाराओं का सामान्य परिचय, रीति काल की प्रमुख विशेषताएँ।
- इकाई – 4. केशवदास, देव, बिहारी, घनानंद, आलम तथा भूषण का साहित्यिक परिचय।

- अंक-विभाजन-** प्रश्न 1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न 2 और 3 . इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)
प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक – एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब)(07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. हिंदी साहित्य का इतिहास- डॉ. नगेन्द्र
2. हिंदी साहित्य का इतिहास-डॉ. लक्ष्मीसागर वाष्णेय
3. हिंदी साहित्य का आदिकाल-हजारीप्रसाद द्विवेदी
4. हिंदी साहित्य का अतीत-१-२ -विश्वनाथप्रसाद मिश्र
5. हिंदी साहित्य का इतिहास-रामचंद्र शुक्ल
6. हिंदी साहित्य का दूसरा इतिहास-डॉ. बच्चन सिंह
7. हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास-१-२ -डॉ. गणपतिचंद्र गुप्त
8. आदिकाल की भूमिका-पुरुषोत्तम प्रसाद
9. हिंदी साहित्य की प्रवृत्तियाँ-डॉ. जयकिशन प्रसाद खण्डेलवाल

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत
द्वितीय वर्ष बी.ए.
सेमेस्टर – 4
हिंदी भाषा-कौशल
(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र - 4 . हिंदी भाषा-कौशल – (अनिवार्य) Foundation Course-04

(Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्यपुस्तक : 1. कहानी एकादशी-संपा.डॉ.विजयलक्ष्मी (प्रगति संस्थान, दिल्ली-92)

2. कम्प्यूटर एवम् व्याकरण।

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र:

- इकाई -1. कहानी के तत्त्व एवम् प्रकार।
उसने कहा था – चंद्रधर शर्मा 'गुलेरी', पाजेब-जैनेन्द्र कुमार ,
पूस की रात- प्रेमचंद - कहानियों का अध्ययन।
- इकाई – 2. गुण्डा- जयशंकर प्रसाद , परदा-यशपाल
अमृतसर आ गया है.. –भीष्म साहनी- कहानियों का अध्ययन।
- इकाई – 3 हिंदी भाषा और कम्प्यूटर विविध पक्ष
इंटरनेट पर हिंदी पत्र-पत्रिकाएँ
एसएमएस की हिंदी, न्यू मीडिया और हिंदी भाषा, हिंदी के विभिन्न की-बोर्ड।
- इकाई – 4 उपसर्ग, प्रत्यय, विशेषण तथा कालों का सामान्य परिचय। भूल-सुधार ।

अंक-विभाजन - प्रश्न 1. इकाई 3 और 4 से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. कहानी:स्वरूप और संवेदना-राजेन्द्र यादव
2. हिंदी कहानी: अंतरंग पहचान-डॉ.रामदरश मिश्र
3. कम्प्यूटर के डाटा प्रस्तुतिकरण और भाषा-सिद्धांत-पी.के. शर्मा
4. मीडिया: भूमंडलीकरण और समाज- संपा.संजय द्विवेदी
5. सोशल नेटवर्किंग : नए समय का संवाद- संपा.संजय द्विवेदी
6. हिंदी व्याकरण - डॉ.उमेशचंद्र शुक्ल
7. आधुनिक हिंदी व्याकरण और रचना - डॉ.वासुदेव नंदन प्रसाद

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत

द्वितीय वर्ष बी.ए.

हिंदी सेमेस्टर – 4

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र – 8. हिंदी काव्य (मुख्य और गौण)

(Core Co. 08 - Elective Co. - 08) (Total Marks – 50; Credits 03)

प्रश्नपत्र – 8. A. हिंदी काव्य – (मुख्य और गौण) (Core Co. 08 - Elective Co. - 08)

(Total Marks – 50 ; Credits 03)

पाठ्यपुस्तक : भस्मांकुर – नागार्जुन (राजकमल प्रकाशन, दिल्ली)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई -1. नागार्जुन का व्यक्तित्व एवम् कृतित्व, खण्डकाव्य : परिभाषा एवम् लक्षण, 'भस्मांकुर' की कथावस्तु।
- इकाई - 2. 'भस्मांकुर' के पात्र : कामदेव, रति का चरित्र चित्रण , 'भस्मांकुर' में पौराणिक प्रसंग – वर्णन।
'भस्मांकुर' में मौलिकता एवं आधुनिकता ।
- इकाई - 3. 'भस्मांकुर' में संवाद - योजना, 'भस्मांकुर' में देशकाल का चित्रण, 'भस्मांकुर': शीर्षक की सार्थकता।।
- इकाई - 4. 'भस्मांकुर' काव्य का उद्देश्य , 'भस्मांकुर' का कला-पक्ष, 'भस्मांकुर' में वर्णित रस ।

अंक विभाजन :

प्रश्न 1. पठित काव्य से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित कविताओं से ससंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ :

1. हिंदी के श्रेष्ठ काव्यों का मूल्यांकन - संपा. डॉ. यश गुलाटी
2. हिंदी के खंडकाव्यों में युग बोध – डॉ. राज भारद्वाज
3. हिंदी साहित्य में रूपक कथा – काव्य: उद्भव और विकास – डॉ. नूरजहाँ बेगम
4. हिंदी के स्वातंत्र्योत्तर मिथकीय खंडकाव्य– डॉ. कविता शर्मा (पार्श्व पब्लिकेशन, अहमदाबाद)
5. नव्य प्रबंध काव्यों में आधुनिक बोध – उर्वशी शर्मा
6. नयी कविता की प्रबंध – चेतना – डॉ. महावीरसिंह चौहान
7. आधुनिक प्रबंधकाव्य : संवेदना के धरातल – संपा. डॉ. विनोद गोदरे
8. नई कविता के रूप – रेनू दीक्षित

अथवा

प्रश्नपत्र – 8. B. हिंदी काव्य – (गौण) Elective Co. - 08) (Total Marks – 50 ; Credits o3)

पाठ्य पुस्तक- द्रौपदी-नरेन्द्र शर्मा

(राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 नरेन्द्र शर्मा: व्यक्तित्व और कृतित्व
खण्डकाव्य: परिभाषा एवम् लक्षण, 'द्रौपदी' की कथावस्तु।
- इकाई-2 'द्रौपदी' का काव्य-स्वरूप, 'द्रौपदी' के मुख्य पात्र,
'द्रौपदी': नारी नर की शक्ति के रूप में।
- इकाई-3 'द्रौपदी' के गौण पात्र, 'द्रौपदी' में प्रतीकात्मकता, 'द्रौपदी' में आध्यात्मिकता।
- इकाई-4 'द्रौपदी' शीर्षक की सार्थकता, 'द्रौपदी' काव्य का उद्देश्य।
- अंक-विभाजन- प्रश्न 1. पठित काव्य से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)
प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित कविताओं से ससंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. हिंदी के खंडकाव्यों में युग-बोध-डॉ. राज भारद्वाज
2. हिंदी साहित्य में रूपक-कथा-काव्य: उद्भव और विकास-डॉ. नूरजहाँ बेगम
3. नव्य प्रबंध-काव्यों में आधुनिक-बोध-उर्वशी शर्मा
4. नयी कविता की प्रबंध-चेतना-डॉ. महावीरसिंह चौहान
5. आधुनिक प्रबंध-काव्य: संवेदना के धरातल-संपा. डॉ. विनोद गोदरे
6. हिंदी के श्रेष्ठ काव्यों का मूल्यांकन-संपा. डॉ. यश गुलाटी
7. हिंदी के स्वातंत्र्योत्तर मिथकीय खण्डकाव्य-डॉ. कविता शर्मा (पार्श्व पब्लिकेशन, अहमदाबाद)
8. नरेन्द्र शर्मा का कवि कर्म –श्रवसुमी कुमारी, मेकमेक पब्लिशर्स

=====

प्रश्नपत्र – 9. हिंदी नाटक : (मुख्य और गौण)

(Core Co. 09 - Elective Co. - 09) (Total Marks – 50; Credits 03)

पाठ्यपुस्तक : ध्रुवस्वामिनी – जयशंकर प्रसाद (राजपाल एण्ड सन्स, नई दिल्ली)

अध्ययन के निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई – 1. जयशंकर प्रसाद का व्यक्तित्व और कृतित्व, 'ध्रुवस्वामिनी' नाटक का कथानक 'ध्रुवस्वामिनी' में नाटककार की कल्पना और इतिहास समस्या नाटक के रूप में 'ध्रुवस्वामिनी' ।
- इकाई – 2. 'ध्रुवस्वामिनी' के मुख्य पात्र- ध्रुवस्वामिनी, रामगुप्त एवम् चंद्रगुप्त। गौण पात्र-शकराज, कोमा, मंदाकिनी की चारित्रिक विशेषताएँ ।
- इकाई – 3 . 'ध्रुवस्वामिनी' के संवाद, 'ध्रुवस्वामिनी' में चित्रित नारी जागरण की चेतना । 'ध्रुवस्वामिनी' नाटक में देशकाल और वातावरण ।
- इकाई – 4 'ध्रुवस्वामिनी' का उद्देश्य, 'ध्रुवस्वामिनी' के शीर्षक की सार्थकता, 'ध्रुवस्वामिनी' की भाषा-शैली, 'ध्रुवस्वामिनी' नाटक में अभिनेयता ।

अंक-विभाजन:

प्रश्न 1. पठित नाटक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3 . इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) पठित नाटक से ससंदर्भ व्याख्या का एक प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

1. रंगमंच और जयशंकर प्रसाद के नाटक-डॉ.रीतारानी पालीवाल (साहित्य निधि, दिल्ली)
2. हिंदी नाटक-डॉ.बच्चनसिंह (लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद)
3. प्रसाद के नाटकों का शास्त्रीय अध्ययन-डॉ.जगन्नाथ प्रसाद शर्मा (सरस्वती मंदिर, वाराणसी)
4. जयशंकर प्रसाद – आचार्य नन्द दुलारे वाजपेयी
5. प्रसाद: नाट्य और रंग शिल्प-डॉ.गोविन्द चातक (आत्माराम एंड सन्स, दिल्ली)
6. जयशंकर प्रसाद-डॉ.रमेशचंद्र शाह (साहित्य अकादमी, दिल्ली)
7. प्रसाद के नाटक-डॉ.सिद्धनाथ कुमार (दि मैकमिलन कम्पनी ऑफ इंडिया, दिल्ली)
8. प्रसाद के ऐतिहासिक नाटक-जगदीश चंद्र जोशी, सरस्वती पुस्तक सदन, मोतीकटरा, आगरा
9. प्रसाद के नाटक-परमेश्वरी लाल गुप्त, हिंदी प्रचारक पुस्तकालय
10. हिंदी नाटक EHD-01 हिंदी गद्य (इंदिरा गांधी मुक्त विश्व विद्यालय)

प्रश्नपत्र – 10 . हिंदी साहित्य का इतिहास (मुख्य) (Core Course 10)

(Total Marks – 50; Credits 03)

अध्ययन के निर्धारित क्षेत्र :

- इकाई – 1. भारतेन्दु युगीन कविता की प्रमुख विशेषताएँ, द्विवेदी युगीन कविता की प्रमुख विशेषताएँ ,
छायावादी कविता की प्रमुख विशेषताएँ , प्रगतिवादी कविता की प्रमुख विशेषताएँ ।
- इकाई - 2 . प्रयोगवादी कविता की प्रमुख विशेषताएँ।
उपन्यास, नाटक, कहानी और समालोचना का उद्भव और विकास।
- इकाई – 3. रामधारी सिंह 'दिनकर', मैथिलीशरण गुप्त, हरिवंश राय 'बच्चन',
शिवमंगल सिंह 'सुमन' तथा अज्ञेय' का साहित्यिक परिचय।
- इकाई – 4 . जयशंकर प्रसाद, सुमित्रानंदन पन्त, महादेवी वर्मा और सूर्यकान्त त्रिपाठी 'निराला'
का साहित्यिक परिचय।

अंक-विभाजन :

- प्रश्न 1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
- प्रश्न 2 और 3 . इकाई 1 और 2 से एक – एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)
- प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक – एक टिप्पणी का प्रश्न (अ) और (ब) (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ:

- 1.हिंदी साहित्य का इतिहास- डॉ.नगेन्द्र
- 2.हिंदी साहित्य का इतिहास-डॉ.लक्ष्मीसागर वाष्णेय
- 3.हिंदी साहित्य का आदिकाल-हजारीप्रसाद द्विवेदी
- 4.हिंदी साहित्य का अतीत-१-२ -विश्वनाथप्रसाद मिश्र
- 5.हिंदी साहित्य का इतिहास-रामचंद्र शुक्ल
- 6.हिंदी साहित्य का दूसरा इतिहास-डॉ.बच्चन सिंह
- 7.हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास-१-२ -डॉ.गणपतिचंद्र गुप्त
- 8.आदिकाल की भूमिका-पुरुषोत्तम प्रसाद
- 9.हिंदी साहित्य की प्रवृत्तियाँ-डॉ.जयकिशन प्रसाद खण्डेलवाल

=====

परिशिष्ट-2
वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत
तृतीय वर्ष बी.ए.
हिंदी भाषा-कौशल
सेमेस्टर-5
(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र-5 हिंदी भाषा-कौशल (अंग्रेजी के स्थान पर) Foundation Course-05

पाठ्यपुस्तक-1. लोपामुद्रा-महेन्द्र मधुकर, प्रभात प्रकाशन, दिल्ली
2. भारतीय संविधान एवम् व्याकरण
अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 महेन्द्र मधुकर का सामान्य परिचय
उपन्यास के तत्व और प्रकार
'लोपामुद्रा' उपन्यास का कथानक
'लोपामुद्रा' : मनुष्य जीवन में भोग और योग दोनों का महत्व
- इकाई-2 लोपामुद्रा- एक क्रियाशील और रचनात्मक स्त्री-शक्ति के रूप में
महर्षि अगस्त्य का चरित्र-चित्रण
लोपामुद्रा' में संवाद-योजना।
'लोपामुद्रा" में देश, काल और वातावरण
'लोपामुद्रा" की भाषा-शैली, शीर्षक एवम् उद्देश्य।
- इकाई-3 भारत का संविधान
संविधान की परिभाषा और महत्व, संविधान की रचना।
संविधान सभा, भारतीय संविधान का इतिहास
संविधान की प्रस्तावना, संविधान के विशिष्ट तथ्य /विशेषताएँ।
- इकाई-4 व्युत्पत्ति एवम् रचना की दृष्टि से शब्दों का वर्गीकरण-
रूढ, यौगिक, योगरूढ, विकारी तथा अविकारी।
हिंदी शब्द-भंडार-तत्सम, तद्भव, देशज तथा विदेशज।

अंक- विभाजन-

प्रश्न 1. इकाई 3 और 4 से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. हिंदी व्याकरण-डॉ. उमेशचंद्र शुक्ल
2. आधुनिक हिंदी व्याकरण और रचना-डॉ. वासुदेवनंदन प्रसाद
3. संक्षेपीकरण-गणेशप्रसाद गुप्त
4. अच्छी हिंदी-रामचंद्र वर्मा
5. प्रयोग और प्रयोग-वी. रा. जगन्नाथन

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत
तृतीय वर्ष बी.ए.
हिंदी भाषा-कौशल
सेमेस्टर-6

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र-6 हिंदी भाषा-कौशल (अंग्रेजी के स्थान पर) Foundation Course-06

पाठ्यपुस्तक- 1. भारतदुर्दशा (नाटक)-भारतेन्दु हरिश्चंद्र
2. भारतीय संविधान एवम् व्याकरण।

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

इकाई-1 नाटक के तत्त्व और प्रकार

'भारतदुर्दशा' नाटक का कथानक

'भारतदुर्दशा' में अभिव्यक्त देश की न्याय-व्यवस्था पर व्यंग्य

इकाई-2 'भारतदुर्दशा' के पात्र- योगी और वैतालिक

'भारतदुर्दशा' में संवाद-योजना, 'भारतदुर्दशा' में देश, काल और वातावरण।

'भारतदुर्दशा' की भाषा-शैली, शीर्षक एवम् उद्देश्य, रंगमंचीयता

और 'भारतदुर्दशा'।

इकाई-3 भारत का संविधान:

संघ और उसका राज्य क्षेत्र, नागरिकता, मूल अधिकार

राज्य के नीति निदेशक तत्त्व, मूल कर्तव्य, संघ की कार्यपालिका, राज्य की कार्यपालिका।

इकाई-4 काल-भेद और प्रयोग।

वाक्य-विचार: वाक्य-भेद, वाक्य-गठन, तथा वाक्य-परिवर्तन, भूल सुधार।

अंक- विभाजन-

प्रश्न 1. इकाई 3 और 4 से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न 2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13 x 2 = 26 अंक)

प्रश्न 4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (07 x 2 = 14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. हिंदी व्याकरण-डॉ. उमेशचंद्र शुक्ल

2. आधुनिक हिंदी व्याकरण और रचना-डॉ. वासुदेवनंदन प्रसाद

3. अच्छी हिंदी-रामचंद्र वर्मा

4. प्रयोग और प्रयोग-वी. रा. जगन्नाथन

5. आधुनिक नाट्य और नाटक-कुँवरजी अग्रवाल

6. हिंदी नाटक: आज-कल - डॉ. जयदेव तनेजा

7. भारतदुर्दशा-संवेदना और शिल्प-सिद्धनाथ कुमार, अनुपम प्रकाशन, पटना

8. भारतेन्दु हरिश्चंद्र और हिंदी नवजागरण की समस्याएँ-डॉ. रामविलास शर्मा
(राजकमल प्रकाशन, नई दिल्ली)

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत
तृतीय वर्ष बी.ए.
हिंदी मुख्य
सेमेस्टर-5

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र-11 मध्ययुगीन कविता Core Course-11

पाठ्यपुस्तक- भ्रमरगीत सार-सूरदास संपादक-आचार्य रामचंद्र शुक्ल (नागरी प्रचारिणी सभा, काशी)
(ससंदर्भ व्याख्या के लिए पद क्रमांक- 21 से 45)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

इकाई-1	सगुण-भक्ति धारा की लाक्षणिकताएँ। सूरदास का साहित्यिक परिचय।
इकाई-2	'भ्रमरगीत' में वर्णित गोपियों का विरह-वर्णन 'भ्रमरगीत' में वर्णित निर्गुण पर सगुण की विजय
इकाई-3	'भ्रमरगीत' की गोपियाँ, 'भ्रमरगीत' का उद्भव, 'भ्रमरगीत' की कुब्जा।
इकाई-4	'भ्रमरगीत' में श्रीकृष्ण का उद्भव के प्रति वचन 'भ्रमरगीत' के संवाद, 'भ्रमरगीत' की भाषा।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 2 और 3 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 1 और 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक)
(7×1=07 अंक) और (ब) पठित पुस्तक से ससंदर्भ व्याख्या का प्रश्न (दो विकल्प से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. भक्तिकाव्य का समाजशास्त्र-प्रेमशंकर
2. भक्तिकाव्य की भूमिका- प्रेमशंकर
3. सूरदास-हरवंसलाल शर्मा (राधाकृष्ण प्रकाशन, नई दिल्ली)
4. सूर-साहित्य- आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी
5. महाकवि सूरदास-नंददुलारे वाजपेयी
6. सूर साहित्य की भूमिका-रामरतन भटनागर-वाचस्पति त्रिपाठी(रामनारायण लाल, इलाहाबाद)
7. सूरदास और उनका साहित्य-स्वामी आनंद कुलश्रेष्ठ
8. सूरदास-ब्रजेश्वर वर्मा (नेशनल बुक ट्रस्ट)
9. सूरदास (प्रकाशक-प्रकाशन विभाग, सूचना और प्रसारण विभाग, भारत सरकार, नई दिल्ली)
10. हिंदी साहित्य का इतिहास-रामचंद्र शुक्ल
11. हिंदी साहित्य का आदिकाल-हजारीप्रसाद द्विवेदी

प्रश्नपत्र-12 गद्य-विधाएँ Core Course-12

पाठ्यपुस्तक- हिंदी गद्य-प्रभाकर-डॉ.हिरण्मय
(शिक्षा भारती, कश्मीरी गेट, दिल्ली)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 अलबम-श्रीसुदर्शन (कहानी)
गंगा-श्री रामप्रसाद घिल्डियाल पहाड़ी (निबंध)
महात्मा गांधी-श्री सत्यकाम विद्यालंकार (जीवनी)
- इकाई-2 बुढापा-श्री पाण्डेय बेचन शर्मा उग्र (निबंध)
कदम्ब के फूल-सुभद्राकुमारी चौहान (कहानी)
भारत एक है-श्री रामधारीसिंह दिनकर (निबंध)
- इकाई-3 महात्मा सुकरात-श्री विश्वंभरनाथ पाण्डेय
जीवन की तीन प्रधान बातें-आचार्य विनोबा भावे (लेख)
ताज़-डॉ.रघुवीर सिंह (निबंध)
- इकाई-4 लोकनायक तुलसीदास-आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी(लेख)
बड़े भाई साहब-प्रेमचंद (कहानी)
जापान में क्या देखा-श्री भदंत आनंद कौशल्यायन

अंक-विभाजन-

प्रश्न-1. पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)

प्रश्न-4. इकाई 3 और 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक)

और (ब) इकाई 3 और 4 से असंदर्भ व्याख्या का प्रश्न (दो विकल्प से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

- 1.हिंदी निबंध-गोविन्दलाल छाबडा
- 2.हरिशंकर परसाई: व्यंग्य की वैचारिक पृष्ठभूमि-राधेमोहन शर्मा
- 3.हिंदी का आधुनिक यात्रा-साहित्य-डॉ.प्रतापपाल शर्मा
- 4.हरिशंकर परसाई के व्यंग्यों में वर्ग-चेतना-डॉ.आभा भट्ट
- 5.श्री रामवृक्ष बेनीपुरी-डॉ.रामविलास शर्मा
- 6.प्रेमचंद: एक विवेचन-डॉ.इन्द्रनाथ मदान, राजकमल प्रकाशन प्रा.लि., नई दिल्ली

+++++

प्रश्नपत्र-13 भारतीय काव्यशास्त्र Core Course-13

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 अ.काव्य-लक्षण, काव्य-हेतु, काव्य-प्रयोजन, काव्य के प्रकार
आ. काव्य-गुण, काव्य-दोष
- इकाई-2 अ.रस, अलंकार, रीति, ध्वनि और वक्रोक्ति सिद्धांतों का सामान्य परिचय
आ.शब्द-शक्ति का परिचय
- इकाई-3 प्रतीक और मिथक: स्वरूप और महत्व
निम्नलिखित काव्यालंकारों के लक्षण और उदाहरण-
शब्दालंकार- श्लेष, यमक, अनुप्रास और वक्रोक्ति।
अर्थालंकार-उपमा, उत्प्रेक्षा, रूपक, विभावना, मानवीकरण,अन्योक्ति।
- इकाई-4 छंद,लय और तुक-परिचय
निम्नलिखित छंदों के लक्षण एवम् उदाहरण-
शाब्दिक छंद-दोहा, रोला, सवैया, छप्पय, धनाक्षरी।
मात्रिक छंद- इंद्रवज्रा, मंदाक्रांता, वसंततिलका, शिखरिणी और शार्दूलविक्रीडित।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×2=14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. हिंदी आलोचना की बीसवीं सदी-निर्मला जैन
2. रस-चितन के विविध आयाम-सं.आनंदप्रकाश दीक्षित
3. भारतीय तथा पाश्चात्य काव्यशास्त्र तथा हिंदी आलोचना-डॉ.रामचंद्र तिवारी
4. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका-डॉ.नगेन्द्र
5. रस-सिद्धांत-डॉ.नगेन्द्र
6. भारतीय एवम् पाश्चात्य काव्य-सिद्धांत-डॉ.गणपतिचंद्र गुप्त
7. भारतीय काव्यशास्त्र-डॉ.अशोक शाह
8. भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत-डॉ.मधु वसावा -डॉ.अशोक शाह (अमर प्रकाशन, मथुरा)

+++++

प्रश्नपत्र-14 प्रादेशिक साहित्य एवम् संस्कृति Core Course-14

पाठ्यपुस्तक- तत्त्वमसि -ध्रुव भट्ट (प्रकाशक-गुर्जर ग्रंथरत्न कार्यालय,अहमदाबाद)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 ध्रुव भट्ट का साहित्यिक परिचय
'तत्त्वमसि' का कथानक-मूल्यांकन
'तत्त्वमसि' में चित्रित भारतीय जीवन-मूल्य।
- इकाई-2 'तत्त्वमसि' में वर्णित आदिवासी समाज, 'तत्त्वमसि' का नायक
'तत्त्वमसि' की पात्र-सृष्टि- करन, सुप्रिया, ल्युंसी, बितबंगा, गंडुफकीर
आदि।
- इकाई-3 'तत्त्वमसि' उपन्यास की संवाद-योजना
'तत्त्वमसि' उपन्यास का आरंभ और अंत।
'तत्त्वमसि' में अभिव्यक्त चिंतन।
'तत्त्वमसि' की वर्णन-शैली, 'तत्त्वमसि' का उद्देश्य।
'तत्त्वमसि': शीर्षक की सार्थकता
- इकाई-4 गुजरात के पर्व और त्योहार- नवरात्रि, जनमाष्टमी, मकर संक्रांति,
होली, डांगी दरबार, तरणेतार का मेला, माधवराय मेला, भावनाथ
मेला-का परिचय

अंक-विभाजन-

प्रश्न-1. पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)

प्रश्न-4. इकाई 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक) और (ब)

पठित उपन्यास से ससंदर्भ व्याख्या का प्रश्न (दो विकल्प से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. कथायोग-नरेश वैद्य

2. उद्देश (पत्रिका) डॉ. प्रफुल्ल देसाई, अंक-सितम्बर, 2003

3 अर्वाचीन गुजराती साहित्यनो इतिहास-प्रसाद ब्रह्मभट्ट

+++++

प्रश्नपत्र-15 हिंदी भाषा और लिपि Core Course-15

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 1.वैदिक संस्कृत, लौकिक संस्कृत, पालि, प्राकृत एवम् अपभ्रंश का सामान्य परिचय।
2.आधुनिक भारतीय आर्यभाषाओं का सामान्य परिचय
3.हिंदी भाषा का उद्गम और विकास
4.हिंदी की उपभाषाएँ एवम् बोलियाँ।
- इकाई-2 1. प्रशासन-व्यवस्था और भाषा
2. भारत की बहुभाषिकता और एक संपर्क भाषा की आवश्यकता
3. राजभाषा (कार्यालयी हिंदी) की प्रकृति
- इकाई-3. 1. हिंदी कम्प्यूटीकरण
2. भूमंडलीकरण के परिपेक्ष्य में हिंदी का भविष्य।
- इकाई-4. राजभाषा विषयक सांविधानिक प्रावधान-
अ. राजभाषा-प्रावधान (अनुच्छेद ३४३ से ३५१),
आ. राष्ट्रपति के आदेश (१९५२, १९५५, १९६०)
इ. राजभाषा अधिनियम १९६३ (यथा संशोधित १९६७)
ई. राजभाषा संकल्प (१९६८) यथानुमोदित (१९९१)
उ. राजभाषा नियम १९७६

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×2=14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

- 1.हिंदी भाषा का इतिहास-डॉ.भोलानाथ तिवारी
- 2.हिंदी भाषा का उद्गम और विकास-उदयनारायण तिवारी
- 3.राजभाषा हिंदी:प्रगति और प्रयाण-सं.इकबाल अहमद
- 4.मानक हिंदी व्याकरण-पृथ्वीनाथ पांडेय
- 5.प्रयोजनपरक हिंदी-सूर्यप्रसाद दीक्षित-योगेन्द्र प्रताप सिंह
- 6.राजभाषा हिंदी-कैलाशचंद्र भाटिया
- 7.राजभाषा का स्वरूप-कैलाशचंद्र भाटिया
- 8.हिंदी भाषा और भाषा-विज्ञान-डॉ.अशोक शाह (अमर प्रकाशन, मथुरा)
- 9.सरल भाषा-विज्ञान-डॉ.अशोक शाह (वर्तिका प्रकाशन, नई दिल्ली)

+++++

प्रश्नपत्र-16 प्रयोजनमूलक हिंदी-1 Core Course-16

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 प्रयोजनमूलक हिंदी: अभिप्राय और उसकी परिव्याप्ति
प्रयोजनमूलक हिंदी: प्रयुक्तियाँ और उसके प्रयोगात्मक क्षेत्र
रोजगार के क्षेत्र में प्रयोजनमूलक हिंदी की संभावनाएँ।
- इकाई-2 प्रयोजनमूलक हिंदी और पारिभाषिक शब्दावली
प्रशासनिक हिंदी और उसकी शब्दावली
प्रशासनिक पत्राचार और उसके प्रकार
कार्यालयी प्रयोजनों में विभिन्न यांत्रिक उपकरणों का प्रयोग-कम्प्यूटर,
लैपटॉप, टैबलेट, टेली प्रिंटर, टेलेक्स, वीडियो कान्फ्रेंसिंग।
- इकाई-3 संक्षेपण और टिप्पण।
शिक्षण माध्यम-भाषा, संचार भाषा, सर्जनात्मक भाषा।
- इकाई-4 अ.प्रशासनिक पदनाम-

Accountant, Advisor, Administrator, Announcer, Calculator, Chancellor, Clerk, Collector, Copyist, Editor, Enquiry Clerk, Gate Keeper, Guide, Hostess, In Charge, Inspector, Instructor, Justice, Medical Officer, Peon, Registrar, Surveyor, Translator, Typist, Worker.

ब.अनुभागों के नाम-

Department Agriculture, Department Co -Operation, Department Community Development, Department Communications, Department Company Law & Insurance, Department Cottage Industries, Department Economic Affairs, Department Family Planning, Department Food, Department Iron & Steel, Department Labour and Employment, Department Light House, Department Legal Affairs, Department Meteorological, Department Port, Department Post & Telegraphs, Department Parliamentary Affairs, Department Printing & Stationery, Department Petroleum, Department Revenue, Department Sales Tax, Department statistics, Department Social Welfare, Department Tourism, Department Transport & Shipping.

- अंक-विभाजन- प्रश्न-1. इकाई 1,2 और 3 से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)

प्रश्न-4. इकाई 3 से (अ) एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक)
और (ब) इकाई 4 से पदनाम-अनुभागों पर आधारित प्रश्न (1×7=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. प्रयोजनमूलक हिंदी: संरचना एवम् अनुप्रयोग-दिनेश गुप्त
  2. प्रयोजनमूलक हिंदी-दिनेश गुप्त
  3. प्रयोगात्मक और प्रयोजनमूलक हिंदी-दिनेश गुप्त
  4. व्यावसायिक संप्रेषण-डॉ.अनूपचंद्र भायाणी
  5. प्रयोजनमूलक हिंदी: पारिभाषिक शब्दावली तथा टिप्पण प्रारूपण-डॉ.मधु धवन
  6. प्रामाणिक आलेखन और टिप्पण-प्रो.विराज
  7. शुद्ध हिंदी-डॉ.विजयपाल सिंह
  8. प्रशासनिक एवम् कार्यालयी हिंदी-डॉ.रामप्रकाश एवम् डॉ.दिनेशकुमार
  9. राजभाषा हिंदी और राजकीय पत्र-व्यवहार-घनश्याम अग्रवाल
  10. हिंदी भाषा और भाषा-विज्ञान-डॉ.अशोक शाह
- *****

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात विश्वविद्यालय, सुरत
तृतीय वर्ष बी.ए.
हिंदी मुख्य
सेमेस्टर-6

(2021-2022, 2022-2023, 2023-2024 के शैक्षिक वर्षों के लिए)

प्रश्नपत्र-17 रीतिकालीन कविता- Core Course-17

1. बिहारी सतसई (ससंदर्भ व्याख्या के लिए दोहा क्रमांक-1 से 30)

पाठ्यपुस्तक- बिहारी सतसई सार-संपा. अम्बिकाचरण शर्मा-विश्वम्भर 'अरुण'

(प्रकाशक-रंजन प्रकाशन, बांके विलास, सिटी स्टेशन मार्ग, आगरा-3)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 1.रीतिकाल: नामकरण और समय-सीमा और प्रमुख विशेषताएँ।
2. रीतिसिद्ध काव्य-धारा की प्रमुख विशेषताएँ।
3.बिहारी का साहित्यिक परिचय।
- इकाई-2 4.हिंदी सतसई परंपरा और उसमें 'बिहारी सतसई' का स्थान।
5.बिहारी : एक सफल मुक्तककार।
6.'बिहारी सतसई' में विरह-वर्णन।
- इकाई-3 7. 'बिहारी सतसई' में नीति 8. बिहारी की बहुज्ञता
9. 'बिहारी सतसई' में प्रकृति-चित्रण।
- इकाई-4 10.बिहारी की भाषा-शैली। 11. बिहारी की भक्ति-भावना।

अंक-विभाजन-

प्रश्न-1.पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)

प्रश्न-2 और 3.इकाई 2 और 3 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)

प्रश्न-4. इकाई 1 और 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक)
और (ब) पठित पुस्तक से ससंदर्भ व्याख्या का प्रश्न-(एक विकल्प में दो दोहे पूछने होंगे) (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

- 1.हिंदी साहित्य का इतिहास. डॉ.नगेन्द्र
- 2.हिंदी साहित्य का इतिहास-डॉ.लक्ष्मीसागर वाष्णेय
- 3.हिंदी साहित्य का अतीत-१-२ -विश्वनाथप्रसाद मिश्र
- 4.हिंदी साहित्य का इतिहास-रामचंद्र शुक्ल
- 5.हिंदी साहित्य का वैज्ञानिक इतिहास-१-२ -डॉ.गणपतिचंद्र गुप्त
- 6.रीतिकालीन साहित्य कोश-विजयपाल सिंह
- 7.बिहारी:एक मूल्यांकन-डॉ.हरिचरण शर्मा
- 8.बिहारी रत्नाकर-जगन्नाथदास रत्नाकर

प्रश्नपत्र-18 हिंदी उपन्यास Core Course-18

पाठ्यपुस्तक – तेभ्यः स्वधा-नीरजा माधव (प्रभात प्रकाशन, दिल्ली)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 नीरजा माधव का सामान्य परिचय
उपन्यासः शब्द, परिभाषा, तत्त्व और विशेषताएँ
'तेभ्यः स्वधा' का कथानक-मूल्यांकन
'तेभ्यः स्वधा': विस्थापन की त्रासदी की कथा।
- इकाई-2 'तेभ्यः स्वधा' में विभाजन के समय मारे गए हिन्दुओं के पिंडदान
और तर्पण की कथा
'तेभ्यः स्वधा' की मीना से अमीना
- इकाई-3 'तेभ्यः स्वधा' के गौण पात्र
'तेभ्यः स्वधा' में संवाद एवम् वातावरण-योजना।
- इकाई-4 'तेभ्यः स्वधा' की भाषा-शैली, 'तेभ्यः स्वधा' का उद्देश्य।
'तेभ्यः स्वधा': शीर्षक की सार्थकता।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 3 और 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक)
और (ब) पठित उपन्यास से ससंदर्भ व्याख्या का प्रश्न (दो विकल्प से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. हिंदी उपन्यास का इतिहास-डॉ. गोपाल राय (राजकमल प्रकाशन प्रा.लि.नई दिल्ली)
2. समकालीन हिंदी साहित्यः विविध विमर्श-प्रो. श्रीराम शर्मा (वाणी प्रकाशन, दिल्ली)
3. स्वातंत्र्योत्तर हिंदी उपन्यास-सामाजिक विघटन और औपन्यासिक प्रतिफल-डॉ. मंजुल गोयल
4. हिंदी उपन्यास : एक अंतर्गता-रामदरश मिश्र (राजकमल प्रकाशन प्रा.लि.नई दिल्ली)

+++++

प्रश्नपत्र-19 पाश्चात्य साहित्य-सिद्धांत Core Course-19

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 1. साहित्य: परिभाषा, साहित्य और समाज
2. कविता: परिभाषा, कविता-तत्व, कविता: प्रकार (प्रबंध और प्रगीत)
- इकाई-2 3.समालोचना: स्वरूप, समालोचना: प्रकार, आलोचक के गुण
4. उपन्यास: परिभाषा. तत्व और प्रकार।
5. नाटक: परिभाषा, तत्व और प्रकार।
- इकाई-3 6.कहानी: परिभाषा, तत्व और प्रकार।
7.निबंध: परिभाषा, तत्व और प्रकार।
- इकाई-4 8. प्रमुख हिंदी आलोचक: परिचयात्मक अध्ययन एवम् योगदान-
1. आचार्य रामचंद्र शुक्ल 2. आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी
3. डॉ.नंददुलारे वाजपेयी 4. डॉ.रामविलास शर्मा।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1.सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3..इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 3 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×2=14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. पाश्चात्य साहित्य-चिंतन-सं.निर्मला जैन
2. हिंदी आलोचना की बीसवीं सदी-निर्मला जैन
3. रस-चिंतन के विविध आयाम-सं.आनंदप्रकाश दीक्षित
4. भारतीय तथा पाश्चात्य काव्यशास्त्र तथा हिंदी आलोचना-डॉ.रामचंद्र तिवारी
5. भारतीय काव्यशास्त्र की भूमिका-डॉ.नगेन्द्र
6. रस-सिद्धांत-डॉ.नगेन्द्र
7. पाश्चात्य काव्यशास्त्र-डॉ.भगीरथ मिश्र
8. साहित्य के प्रमुख पक्ष-डॉ.राममूर्ति त्रिपाठी
9. भारतीय एवम् पाश्चात्य काव्य-सिद्धांत-डॉ.गणपतिचंद्र गुप्त
10. मार्क्सवादी, समाजशास्त्रीय और ऐतिहासिक आलोचना-डॉ.शशिभूषण पांडेय
11. शास्त्रवादी और स्वच्छंदतावादी साहित्यादर्श और समीक्षा-प्रणाली- पी.वासवदत्ता
12. पाश्चात्य काव्यशास्त्र के सिद्धांत-डॉ.मधु वसावा-डॉ.अशोक शाह (अमर प्रकाशन, मथुरा)
13. भारतीय एवम् पाश्चात्य काव्यशास्त्र-डॉ.विजयपाल सिंह

+++++

प्रश्नपत्र-20 प्रादेशिक साहित्य एवम् भारतीय संविधान Core Course-20

मदनमोहना-शामळ संपादक-अनंतराय रावळ (गुर्जर ग्रंथरत्न कार्यालय, अहमदाबाद)

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 शामळ भट्ट का साहित्यिक परिचय
गुजराती पद्य वार्ता काव्य का स्वरूप और विशेषताएँ
'मदनमोहना' का कथानक:मूल्यांकन।
- इकाई-2 'मदनमोहना' एक पद्य वार्ता के रूप में
'मदनमोहना' के पुरुष पात्र, 'मदनमोहना' के स्त्री पात्र।
- इकाई-3 'मदनमोहना' में अभिव्यक्त रस
'मदनमोहना' में गौण-कथाओं का महत्व
'मदनमोहना' में चित्रित समाज, 'मदनमोहना' का नायक।
'मदनमोहना' की संवाद-योजना, 'मदनमोहना' शीर्षक की सार्थकता।
- इकाई-4 भारत का संविधान, राज्य की कार्यपालिका का गठन।
पाँचवी अनुसूची - [अनुच्छेद 244(1)] - अनुसूचित क्षेत्रों और अनुसूचित
जन-जातियों के प्रशासन और नियंत्रण से संबंधित उपबंध।
आठवीं अनुसूची-भाषा-संबंधी उपबंध।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. पठित पुस्तक से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 1 और 2 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 4 से (अ) एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×1=07 अंक) और (ब)
पठित काव्य से ससंदर्भ व्याख्या का प्रश्न (दो विकल्प से एक) (7×1=07 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. पद्य वार्ता-डॉ. हंसु याज्ञिक
2. गुजराती साहित्यनो मध्यकाळ-अनंतराय रावळ
3. पद्यवार्ताकार शामळ-डॉ. प्रसाद ब्रह्मभट्ट
4. मध्यकालीन गुजराती ज्ञानमार्गी कविता-डॉ. बळवंत जानी
5. गुजराती साहित्य कोश (मध्यकाळ)-गुजराती साहित्य परिषद प्रकाशन
6. गुजराती साहित्यनो इतिहास भाग-1-2 गुजराती साहित्य परिषद प्रकाशन
7. शामळ-डॉ. भरतकुमार ठाकर , आदर्श प्रकाशन, अहमदाबाद
8. पद्यवार्ता-सुमन शाह
9. <https://www.india.gov.in/hi/my-government/constitution-india/constitution-india-full-text>

+++++

प्रश्नपत्र-21 हिंदी व्याकरण Core Course-21

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1
1. वर्ण-विचार: 1.वर्णमाला, वर्णों का उच्चारण एवम् वर्गीकरण,
  2. उत्पत्ति,जाति एवम् उच्चारण के अनुसार स्वरों के भेद: मूल और संधि,
  3. व्यंजन-स्पर्श व्यंजन, बाह्य प्रयत्न के अनुसार भेद।
  4. शब्द की परिभाषा एवम् शब्दों का वर्गीकरण
- इकाई-2
1. संज्ञा: परिभाषा एवम् भेद
  2. सर्वनाम : परिभाषा एवम् भेद
  3. विशेषण की परिभाषा एवम् प्रकार
- इकाई-3
1. क्रिया की परिभाषा एवम् प्रकार
  2. कारक का परिचय।
  3. क्रिया के काल –परिचय एवम् प्रकार।
- इकाई-4
1. लिंग एवम् वचन का परिचय।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 2 और 3 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 1 और 4 से एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×2=14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. हिंदी व्याकरण-पं.कामताप्रसाद गुरु, नागरी प्रचारिणी सभा, काशी
2. हिंदी व्याकरण मीमांसा-काशीराम शर्मा
3. व्यावहारिक हिंदी व्याकरण-डॉ.हरदेव बाहरी, लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद
4. हिंदी रूप-रचना भाग-1-2- लोकभारती प्रकाशन, इलाहाबाद

+++++

प्रश्नपत्र-22 प्रयोजनमूलक हिंदी-2 Core Course-22

अध्ययन के लिए निर्धारित क्षेत्र-

- इकाई-1 हिंदी का वैज्ञानिक एवम् तकनीकी रूप।
हिंदी के संवर्धन में प्रयोजनमूलक हिंदी की भूमिका।
प्रयोजनमूलक हिंदी की विशेषताएँ या गुण।
- इकाई-2 अनुवाद की अवधारणा, उसका महत्व और विभिन्न सिद्धांत।
अनुवादक का महत्व और सफल अनुवादक के लक्षण।
हिंदी में अनुवाद का भविष्य।
हिंदी की प्रमुख कृतियों के विश्वभाषाओं में किए गए अनुवाद।
भारत में अनुवाद प्रशिक्षण के प्रमुख केन्द्र।
- इकाई-3 हिंदी में मीडिया लेखन
जनसंचार-माध्यम: अभिप्राय, स्वरूप और विस्तार
जनसंचार-माध्यमों के प्रकार।
- इकाई-4 समाचार-लेखन और हिंदी
संवाद-लेखन और हिंदी
रेडियो-लेखन और हिंदी
विज्ञापन-लेखन।

अंक-विभाजन-

- प्रश्न-1. सभी इकाईयों से पाँच बहुविकल्पी प्रश्न (5×2=10 अंक)
प्रश्न-2 और 3. इकाई 2 और 3 से एक-एक आलोचनात्मक प्रश्न (13×2=26 अंक)
प्रश्न-4. इकाई 1 और 4 से एक-एक टिप्पणी का प्रश्न (दो विकल्प में से एक) (7×2=14 अंक)

सहायक ग्रंथ-

1. अनुवाद-बोध - डॉ.गार्गी गुप्त
2. अनुवाद-विज्ञान- डॉ.भोलानाथ तिवारी
3. जनसंचार:विविध आयाम- ब्रजमोहन गुप्त
4. मीडिया और साहित्य- सुधीश पचौरी
5. व्यावहारिक अनुवाद- डॉ.एन.ई.विश्वनाथ ऐयर
6. प्रयोजनपरक हिंदी- प्रो.सूर्यप्रसाद दीक्षित एवम् डॉ.योगेन्द्र प्रताप सिंह
7. प्रयोजनमूलक हिंदी: विविध आयाम- माया सिंह
8. प्रयोजन मूलक हिंदी का अध्ययन- डॉ.सुशीला गुप्ता

+++++

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

SHRI GIJUBHAI CHHAGANBHAI PATEL INSTITUTE OF ARCHITECTURE, INTERIOR DESIGN & FINE ARTS
FACULTY OF ARCHITECTURE & DESIGN
University Campus, Udhna-Magdalla Road,
SURAT – 395 007.

પ્રતિ,

ઈ.ચા.કુલસચિવશ્રી
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી
સુરત-૩૯૫ ૦૦૭

P.G | A
૦૪/૦૬/૨૦૨૧

ક્રમાંક : આર્કિટેક્ચર/૨૦૨૦-૨૧/૦૧૨
તા. : ૦૪/૦૬/૨૦૨૧
વી. ન. દ. ગુ. યુનિ. સુરત
આવક નં. 11241
તારીખ. ૪-૬-૨૧

વિષય : “આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઈન” વિદ્યાશાખા માટે એકેડેમિક વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટેનું Term
Schedule રજૂ કરવા બાબત.

શ્રીમાન,

સવિનય ઉપરકોત વિષય પરત્વે જણાવવાનું કે આ પત્ર સાથે આર્કિટેક્ચર અને ડિઝાઈન
વિદ્યાશાખામાં ચાલતા અભ્યાસક્રમો B.Arch તથા M.Arch (Urban Design) માટેનું Term
Schedule A.Y 2021-22 માટે બિડાણ કરેલ છે.

તદઉરાંત MURP તથા M.Arch (Landscape Architecture) કે જેમાં Office
Training ની જોગવાઈ છે. તે અભ્યાસક્રમો માટેનું પણ Term Schedule આ પત્ર સાથે બિડાણ કરેલ
છે. જેને ધ્યાને લઈ આગળની કાર્યવાહી માટે વિનંતી છે.

લિ. ભવદીય

કાર્યકારી અધ્યક્ષ

આર્કિટેક્ચર એન્ડ ડિઝાઈન વિદ્યાશાખા
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી,
સુરત.

**TERM SCHEDULE FOR
B.ARCH-II To B.Arch-V, M.ARCH (URBAN DESIGN) II
FOR THE Academic Year 2021-22**

ODD SEMESTER

Opening of the Term	28/06/2021
Teaching 28/06/2021 to 30/10/2021(18 Weeks)	
Diwali Vacation Cum Preparatory Leave 01/11/2021 to 13/11/2021 (2 Weeks)	
University External Examination(Theory/ Practical/Jury) 15/11/2021 to 04/12/2021 (3 Weeks)	
01/11/2021 to 13/11/2021 (2 Weeks) 06/12/2021 to 11/12/2021 (1 Week)	Faculty Vacation
Opening of the New Semester (Even Semester)	13/12/2021
Even Semester	
Opening of the Term	13/12/2021
Teaching 13/12/2021 to 16/04/2022 (18 Weeks)	
Preparatory Leave 18/04/2022 to 30/04/2022 (2 Weeks)	
University External Exams (Theory/ Practical/Jury) 02/05/2022 to 21/05/2022 (3 Weeks)	
18/04/2022 to 30/04/2022 (2 Weeks) 23/05/2022 to 11/06/2022 (3 Weeks)	Faculty Vacation
Opening of the New Semester (Odd Semester)	13/06/2022

Notes (1)During the Vacation period Faculty member may be given Teaching/ Exam Duty for First year/any other class and they will have to save the detention for the same.

કાર્યકારી અધ્યક્ષ

આર્કિટેક્ચર એન્ડ ડિઝાઇન વિદ્યાશાળા
વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત

TERM SCHEDULE FOR MURP-II A.Y.2021-22**& M.ARCH. (LANDSCAPE ARCHITECTURE)****ODD Semester**

Opening of the Term	28/06/2021
Teaching 28/06/2021 to 30/10/2021(18 Weeks)	
Diwali Vacation Cum Preparatory Leave 01/11/2021 to 13/11/2021 (2 Weeks)	
University External Examination(Theory/ Practical/Jury) 15/11/2021 to 04/12/2021 (3 Weeks)	
01/11/2021 to 13/11/2021 (2 Weeks) 06/12/2021 to 11/12/2021 (1 Week)	Faculty Vacation
Opening of the New Semester (Even Semester)	13/12/2021
Even Semester	
Opening of the Term	13/12/2021
Teaching 13/12/2021 to 02/04/2022 (16 Weeks)	
office Training Duration 04/04/2021 to 07/05/2021(5 Weeks)	
University Exams (Theory/ Practical/Jury) 09/05/2022 to 21/05/2022(2 Weeks)	
18/04/2022 to 30/04/2022 (2 Weeks) 23/05/2022 to 11/06/2022 (3 Weeks)	Faculty Vacation
Opening of the New Semester (Odd Semester)	13/06/2022

कार्यकारी अध्यक्ष

आर्किटेक्चर ओन्स डिजाईन विद्याशाखा
वीर नर्मद दक्षिण गुजरात युनिवर्सिटी, सुरत